

DEV UYANINCA (II)

2 Mart 2021

Yıldırım Koç

Bu yazının başlığı “Dev Uyanınca (II)”, çünkü “Dev Uyanınca” başlıklı bir yazıyı 33 yıl önce, 3 Nisan 1988 tarihinde İ kibin’e Doğru’da yayımlamıştım.

Türkiye işçi sınıfı tarihinin en görkemli eylemlerinden biri, 1989 yılı Nisan ayından itibaren haftalarca devam eden BAHAR EYLEMLERİ idi. O güne kadar hemen hemen hiçbir eyleme katılmamış, “eylem” sözcüğünü komünistlik olarak algılayan 500-600 bin kamu kesimi işçisi, başta vizite eylemleri olmak üzere, çok çeşitli eylemler yaptı, çok büyük bir mücadele verdi ve yıllardır düşen gerçek

ücretlerin artmasını sağladı. (Bu eylemlerin anlatıldığı ve 1989 yılında yayımlanan **Günümüzde İşçi Sınıfı ve Sendikalar** kitabımın tam metni için bkz. <https://www.yildirimkoc.com.tr/usfile/1325107529b.pdf> .)

Bahar Eylemlerinden tam bir yıl önce, **İ kibin’e Doğru Dergisi’nin** 3 Nisan 1988 tarihli sayısında, “Dev Uyanınca” başlıklı bir yazım çıkmıştı. Bu yazımda şöyle diyordum: “İşçi sınıfını depolitize etmek isteyenler ve ettiklerini sananlar, temel sorunlarının çözümünün politik olduğunu kavrayan bir kitle hareketiyle karşılaşiyor. İşçilerin işyerleri ve işkollarındaki örgütlülüğünü parçalamaya çalışanlar, karşılığında sınıfın bütününün eylemini buluyor ve yarın daha da örgütlü gücünü bulacak. Sermayenin güçlü sandığı kaleler birbiri ardı sıra kendi üstüne devriliyor.”

O yıllarda Türkiye Yol-İş Sendikası’nın eğitim biriminin sorumlusuydum ve ülkemizin dört bir yanında işyerlerindeki tüm üyelerin katıldığı işçi eğitimleri yapıyorduk. Bir dalganın yükselmekte olduğunu hissedebiliyordum. Nitekim beklentim gerçekleşti; DEV, BAHAR EYLEMLERİNDE UYANDI.

Bugün de benzer bir beklenti içindeyim.

Bugünkü yazım bu nedenle, “Dev Uyanınca (II)” başlığını taşıyor.

1989 YILININ ŞARTLARI FARKLIYDI

Giderek daha da büyüyen dev, Türkiye’nin toplumsal ve siyasal geleceğinde belirleyici rol oynayacak olan güç, Türkiye işçi sınıfıdır.

1990 yılında ülkede gelir getirici bir işte çalışanların toplam sayısı 23,4 milyondur. Bu kişilerin yüzde 38,5’i ücretliydi. 9,0 milyonluk ücretliye karşılık, 5,2 milyon kişi kendi hesabına çalışıyordu ve 8,9 milyon kişi de ücretsiz aile çalışanıydı. 2020 yılında Türkiye’de 19 milyon ücretli var; ücretlilerin gelir getirici bir işte çalışanlar içindeki oranı yüzde 70.

33 yıl önce Türkiye’deki işçilerin önemli bir bölümü daha ilk kuşak işçiydi; esnafın ve küçük meta üreticisi köylülerin çocuklarıydı. Günümüzde, çok hızlı işçileşmeye rağmen, ikinci ve hatta üçüncü kuşak işçilerin sayısı ve oranı çok daha yüksek.

Bugünkü işçi sınıfının örgün eğitim düzeyi ve bilgiye erişim olanaklarıyla 1988 yılındakiler karşılaştırılmaz bile.

1989 Bahar Eylemleri, 1983-1988 döneminde çok yüksek oranlı bir mutlak yoksullaşmaya dayanıyordu; özellikle kamu kesimindeki işçilerin gerçek ücretleri yaklaşık yüzde 40 düzeyine gerilemişti. İşçi sınıfının oturduğu minder iyiden iyiye ateş almıştı. Aç tilki fırın yıktı.

Günümüzde henüz böylesine büyük boyutlu bir mutlak yoksullaşma yok; ancak işsizliğin artmasıyla birlikte çalışan işçilerin gerçek ücretleri düşmezken, ailelerde işsiz sayısının artmasıyla birlikte, ailelerin gerçek gelirleri azalıyor. Ayrıca sermayedar sınıfın temel işçi haklarına yönelik saldırıları

günümüzde çok ciddi bir boyutta. İşçi sorunları ve tehditler giderek artıyor. İnsanlar, yaşam standartlarını yükseltmek için aldıkları tüketici kredilerini ve kredi kartlarının taksitlerini ödeyemiyorlar; icra korkusuyla yaşıyorlar.

İŞÇİ SINIFI NE ZAMAN KİTLESEL TEPKİ GÖSTERİR?

İşçiler hayatlarından memnunsal, ağzınızla kuş tutsanız onları harekete geçiremezsiniz. Ancak iki koşul bir araya gelirse, işçilerin kitlesel tepkilerini kimse engelleyemez.

Birinci koşul, ciddi bir mutlak yoksullaşma ve haklara yönelik ciddi ve somut bir saldırıdır.

İkinci koşul, zayıf ve ülkeyi yönetemeyen bir iktidar algısı ve gerçeğidir.

AKP ülkeyi yönetemiyor. Sağlıkta covid-19 virüsüyle mücadele, halka verilen desteğin yetersizliği, eğitim/öğretim düzeni, döviz kurunun yönetimi, ekonomideki dengesizlikler, Cumhurbaşkanlığı sisteminin yetersizlikleri, vb. insanlarda başarısız bir iktidar algısını yerleştiriyor. İktidarın son dönemde baskısını artırması da bu zayıflığın bir göstergesi olarak algılanıyor. TÜİK verilerine güvenilmiyor.

İşçi sınıfı ailelerinin gerçek gelirleri düşüyor ve düşmeye devam edecek. İşsizlerin sayısı 12 milyonu buldu. Ayrıca, 17 Mart 2021 tarihinde işten çıkarma yasağının sona ermesiyle birlikte yüzbinlerce işçi işten çıkarılacak. İşten çıkarılan işçilerin önemli bir bölümüne ücret alacakları ve kıdem tazminatları ödenmeyecek. Birçok işyerinde işçi direnişleri başlayacak ve hızla yayılacak. Tek tek işyerlerinde başlayan eylemler kitlesel bir nitelik kazanacak.

Eğer işçi sınıfının içindeyseniz, işçilerin güvenine ve desteğine sahipseniz, ortaya çıkacak bu büyük potansiyelin bağımsız ve demokratik bir Türkiye mücadelesine belirleyici katkıda bulunmasını sağlayabilirsiniz. Yoksa UYANAN DEV'i seyretmekle yetinirsiniz.